

Õiguskantsler
info@oiguskantsler.ee

16. november 2017

Avaldus seoses VõrdKS vastuoluga Põhiseadusega

Lugupeetud õiguskantsler Ülle Madise

Pöördume Teie poole seoses kehtiva võrdse kohtlemise seaduse (VõrdKS) vastuoluga Põhiseadusega osas, mis puudutab selle kitsast kohaldusala. Eesti Inimõiguste Keskus on valitsusväline vabaihendus, mille fookuses on viimastel aastatel olnud võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamine ja huvikaitse. Samuti koordineerib Eesti Inimõiguste Keskuse võrdse kohtlemise valdkonnas huvikaitset tegevate vabaihenduste võrgustikku.¹

Eelmised õiguskantslerid on juhtinud tähelepanu võrdse kohtlemise seaduse vastuolule põhiseadusega, seda nii enne VõrdKS vastuvõtmist kui pärast seda.² Seadust muutev eelnõu, mis võrdsustab õiguskaitse erinevatel alustel, on ettevalmistamisel Sotsiaalministeeriumis³ ning Eesti Inimõiguste Keskus on andnud selle kohta hiljuti oma põhimõtteliselt toetava arvamuse.⁴

Samas on Eesti Kirikute Nõukogu (EKN) esitanud ka oma arvamuse eelnõu kohta,⁵ milles väidetakse, et plaanitud muudatused ei ole kooskõlas põhiseadusliku usuvabaduse põhimõttega, konkreetselt seoses “võimalike olukordadega, mis puudutavad diskrimineerimist seksuaalse sättumuse tõttu.” Sisuliselt soovib EKN saada usuorganisatsioonidele ja üksikisikutele diskrimineerivat erandit avalikkusele suunatud kaupade ja teenuste kättesaadavuse osas, kui see puudutab mitte-heteroseksuaalse sättumusega inimesi.

¹ Võrdse kohtlemise võrgustikku kuuluvad Eesti Inimõiguste Keskus, Eesti LGBT Ühing, Eesti Naisteühenduste Ümarlaud, Eesti Noorteühenduste Liit, Eesti Patsientide Esindusühing, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Ida-Virumaa Integratsioonikeskus, Lastekaitse Liit, Oma Tuba, SEKY ja Tallinna Inimõiguste Infokeskus.

² 9. mai 2011, Soovitus õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks ning märgukiri seaduseelnõu algatamiseks, http://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/6iguskantsleri_margukiri_vordse_kohtlemise_seaduse_kohaldamisala_maaratlemine.pdf; 19. juuni 2008, Arvamus võrdse kohtlemise seaduse eelnõu (2262 SE I) kohta, http://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/6iguskantsleri_arvamus_vordse_kohtlemise_seaduse_eelnou_kohta.pdf;

³ Kättesaadav Eelnõude Infosüsteemis: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/129bfd72-fc25-4674-bf1a-ed79a390ed44>

⁴ Arvamus on kättesaadav kodulehel: <https://humanrights.ee/2017/08/arvamus-vordse-kohtlemise-seaduse-muutmise-seaduse-eelnou-ja-seletuskirja-kohta/>

⁵ Leitav Sotsiaalministeeriumi dokumendiregistris: <http://adr.rik.ee/som/dokument/5210009>

Leiame, et taolised seisukohad ei ole kooskõlas põhiseaduse ega Eesti rahvusvaheliste kohustustega. Usuvabadus, küll oluline inimõigus, ei ole samas oma olemuselt absoluutne, mistõttu saab seda piirata teiste inimeste inimõiguste kaitseks või laiemalt avalikes huvides, sh selleks et tagada inimeste võrdne kohtlemine avalikkusele suunatud kaupade ja teenuste kättesaadavuse osas.

Kuna EKN on oma arvamuses viidanud ka õiguskantslerile ning sellele, et õiguskantsler pole antud küsimust detailselt analüüsinud, palume seda võimalusel teha. Konkreetselt palume õiguskantsleril võtta seisukoht selles osas, milline on põhiseadusega kooskõlaline võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamine olukorras, kus isik väidab, et ei saa oma usuliste veendumuste tõttu mitte-heteroseksuaalse sättumusega inimestele või nende õiguste eest seisvatele organisatsioonidele pakkuda muidu üldisele avalikkusele suunatud kaupu või teenuseid.

Leiame, et õiguskantsleri seisukoht kehtiva seaduse kooskõla osas põhiseadusega on vajalik, et selgitada põhiseadusliku võrdse kohtlemise põhimõtte sisu, mis omakorda võimaldab nii valitsusel kui Riigikogu liikmetel seda arvesse võtta ka eelnõu edasisel menetlemisel.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kari Käsper
juhataja